

Senta rama

Llenguatge Musical
Llibre del mestre

C. Amat
A. Casanova

4
Grau
elemental

Reg. B.3265a

Legalment PROHIBIDA
la reproducció no autoritzada

All rights reserved

És il·legal la reproducció total o parcial d'aquesta publicació, així com la seva transmissió per qualsevol mitjà, ja sigui electrònic, mecànic, magnètic, digital, per fotocòpia, enregistrament o altres mètodes sense permís previ dels titulars del copyright.

© Copyright 2000 by C. AMAT OJUNNINGTON / A. CA. ANOVA GIL
© Copyright 2000 Drets d'edició en exclusiva per a tots els països:

Editorial de Música BOILEAU, S.L.
Provença, 287 - 08037 Barcelona (Spain)
Tel.: (34) 932 155 634 - (34) 934 877 456
Fax: (34) 934 872 080
boileau@boileau-music.com
www.boileau-music.com

Grafia musical i impressió: Editorial de Música Boileau, S.L.

D. L. B.25784-2019
I.S.B.N. 978-84-8020-291-6 (Col·lecció completa)
I.S.B.N. 978-84-17199-43-2
I.S.M.N. 979-0-3503-0098-1 (Col·lecció completa)
I.S.M.N. 978-0-3503-4093-2
Primera edició: octubre 2000
Segona edició: octubre 2019

Reg. B.3265a

Sumari

Orientacions pedagògiques / Recursos didàctics	5
Acompanyaments pianístics (de les melodies)	8
Unitat 1	8
Unitat 2	13
Unitat 3	19
Unitat 4	26
Unitat 5	33
Unitat 6	40
Unitat 7	48
Unitat 8	56
Unitat 9	65
Unitat 10	73
Dictats	
Corresponents al llibre de l'alumne	81
Corresponents al quadern d'exercicis	87
Guia d'audició	90
Extensió dels instruments	94
Índex onomàstic dels instruments	96
Prova parcial	97
Prova final	101
 ANNEX disponible en línia	
Repertori. Cançons en les diferents tonalitats treballades en el llibre ...	A3
Tonalitat de Mi Major	A3
Tonalitat de Do # menor	A5
Tonalitat de La b Major	A7
Tonalitat de Fa menor	A10
Cançons de Nadal	A12
Música antiga	A14
Música clàssica	A15
Lectures sense entonar	A17
Solucionari	A19
Llibre de l'alumne	A19
Quadern d'exercicis	A23
Prova parcial	A38
Prova final	A40

Orientacions pedagògiques / Recursos didàctics

Teoria

Orientacions pedagògiques

L'ordre de les explicacions teòriques ve determinat per la nostra experiència en l'àmbit de l'ensenyament musical. De tota manera cada professor el pot modificar segons el seu criteri i les seves necessitats a l'aula. Al final de les deu unitats hi ha

un quadern d'exercicis que complementa i reforça els apartats de teoria, ritme i dictat de les unitats. Referent als exercicis de creativitat serà convenient mostrar-los i treballar-los a la classe, amb la finalitat de fomentar el respecte i l'interès pel treball dels companys, així com la creació col·lectiva.

Ritme

Orientacions pedagògiques

El ritme és l'element que organitza les obres musicals. Amb la melodia i l'harmonia, constitueix un dels tres fonaments principals de la música. La base de l'ensenyança del ritme és la pulsació regular, que sempre ha d'estar present a l'hora de fer qualsevol exercici rítmic. Cal assegurar aquesta regularitat per aconseguir-ne la interiorització posterior.

Recursos didàctics

1. Reproduir per imitació fórmules rítmiques proposades, fent ecos, obstinats i cadenes rítmiques.
2. Fer cadenes rítmiques i obstinats en què el professor marcarà la pulsació per assegurar-ne la regularitat.
3. Marcar la pulsació picant de mans, fent rebotar un dièdre sobre la taula, picant amb els peus, alternant les dues mans, etc.
4. Recitar el ritme abans de percutir-lo per facilitar-ne la comprensió.
5. Dir el ritme i percutir-lo simultàniament.
6. Dir el ritme i marcar la pulsació picant de mans.
7. Percudir el ritme damunt la taula, alternant les dues mans.
8. Treballar fórmules rítmiques de quatre, tres i dues pulsacions en compàs simple i compost.

9. Escoltar un ritme i escriure'l (dictat rítmic).
10. Posar ritme a paraules, frases, dits i embarussaments.
11. Picar obstinats en cançons conegudes i altres obres.
12. Exercicis en dos grups: cal repetir-los unes quantes vegades per aconseguir-ne una bona realització i per apreciar-ne el resultat global.
 - grup A: marca la pulsació / grup B: percudeix el ritme.
 - diàlegs rítmics.
13. Reconèixer un canvi rítmic a partir de dos fragments que percutirà el professor. Unicament s'introduirà el canvi d'un ritme en el segon fragment.
14. Picar un model rítmic i els alumnes el repetiran individualment, en grup o en cadena.
15. Utilitzar instruments de percussió per treballar el ritme amb diferents timbres.
16. Escriure de memòria el ritme de cançons conegudes.
17. Recitar un ritme i percutir alhora la pulsació.
18. Reconèixer la pulsació d'una obra i saber-ne el compàs (binari, ternari o quaternari).
19. Picar amb el peu la pulsació a la negra i alhora amb les mans percutir altres ritmes (corxeres, semicorxeres...)

Entonació

Orientacions pedagògiques

Les indicacions de metrònom a les melodies per entonar que trobareu en aquest llibre corresponen a les dues velocitats que estan enregistrades en el CD. Caldrà treballar les lliçons a velocitats més lentes per poder arribar a cantar-les a la velocitat final.

En l'enregistrament, abans de cada melodia per solfejar hi ha gravada una claqueta que ens indica la seva pulsació.

Recursos didàctics

Abans de solfejar una melodia és convenient:

- Recitar-la amb el ritme molt precís portant el compàs.
- Recitar-la amb el ritme molt precís marcant la pulsació (amb el peu, picant de mans...).
- Percudir el ritme de la melodia mentre es recita.
- Percudir el ritme sol mentre el professor fa l'acompanyament pianístic.
- Afinar l'escala, l'arpegi i l'acord corresponent a la tonalitat.

Convé treballar la memorització d'algunes melodies.
Creativitat: escriure una lletra per convertir algunes melodies en cançons.

Cal acostumar els alumnes a la lectura a vista.

Repertori

Orientacions pedagògiques

La cançó és el principal mitjà d'expressió musical. La seva pràctica constitueix una activitat de grup que requereix una actitud de respecte, col·laboració i valoració del treball fet en comú.

Cantant es contribueix a enriquir el vocabulari, el coneixement de costums, tradicions, autors i països. El cant ens permet fer una pràctica distesa del ritme i l'entonació.

Recursos didàctics

- Per a l'aprenentatge de les cançons es pot aplicar la metodologia següent:
 - Marcar la pulsació.
 - Percudir el ritme.
 - Vocalitzar amb síl·labes.
 - Entonar amb boca closa.
 - Recitar la lletra amb el ritme correcte de la cançó.
 - Recitar la lletra tot marcant la pulsació.
 - Cantar la cançó (aplicant-hi la lletra).
 - Analitzar musicalment la cançó: àmbit, caràcter, *tempo*, ritme, pulsació, figures rítmiques, tonalitat i intervals que formen la melodia.

- Cantar l'escala i l'arpegi de la tonalitat de la cançó.
- Practicar els intervals de difícil entonació de les cançons.
- Cantar la melodia amb el nom de les notes.
- Cantar la melodia percudint la pulsació.
- Cantar la melodia percudint el ritme.
- Cantar la melodia vocalitzant (síl·labes NA/NO/NU o similar...).
- Acompanyar les cançons amb instruments de percussió.
- Cantar les cançons amb diferents intensitats (*f*, *mf*, *p*).
- Inventar noves lletres per a les cançons que ja hem après.
- Practicar el cant en petits grups i individualment.
- Treballar l'expressivitat i el fraseig en les cançons.
- Explicar el text de les cançons.
- Cantar les cançons en forma de diàlegs.
- Concentrar l'atenció en els gests del qui dirigeix.
- Escotar i reproduir petites fórmules melòdiques de la cançó (entrenament auditiu).
- Reconèixer les frases de les cançons com a suspensives o conclusives.
- Observar prèviament els signes de repetició a les partitures per interpretar-les correctament.
- Practicar la memorització de cançons.
- Ampliar el repertori amb altres cançons adequades al nivell i als coneixements musicals dels alumnes.

Veu

Orientacions pedagògiques

La veu és l'instrument que tots tenim de forma natural i per tant cal tenir-ne cura. Mitjançant la veu ens comuniquem, ja sigui parlant, fent sons o cantant.

Cal tenir consciència de la importància d'una postura corporal correcta, una cavitat de boca adequada i un control de la respiració per aconseguir una bona emissió de la veu.

Experimentant el funcionament de l'aparell fonador, entenent la respiració, l'articulació i la col·locació correcta de la veu, aconseguirem un bon aprenentatge.

Aquí teniu uns exercicis que us ajudaran a treballar la veu i a preparar-la per a una bona entonació.

Recursos didàctics

- Fer l'acció de buidar, agafant aire per la boca, amb la llengua relaxada, i traient-lo pel nas.
- Inspirar pel nas i expulsar l'aire articulant el so TS, com un globus que es desinfla. Cal posar atenció a no aixecar les espatlles. L'aire s'ha de deixar anar en el temps que indiqui el professor.
- Quan es canta amb "boca closa" cal tenir ben present que s'han de separar una mica les dents i notar la vibració dels llavis. Practicar-ho amb els alumnes.
- Fer sirenes amb les consonants R i TR.

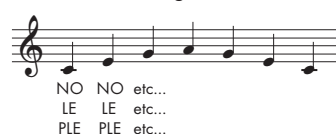
- Amb la boca closa fer ressonar el fonema HM, durant uns 8 segons aproximadament, de manera que es noti un lleuger pessigolleig als llavis.
- Pronunciar les consonants S, X, F de les formes següents:
 Produint un so llarg: S →
 Produint sons curts: S S S S...
 En aquest segon exercici serà convenient posar-se la mà a la panxa per tal de notar el moviment.
- Dir les síl·labes HIT [hit], HEP [hep], HAK [hac] enèrgicament fent petar les consonants.
- Cantar les notes següents amb la síl·laba CRIC.

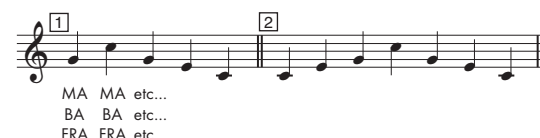
- Cantar les notes següents amb les síl·labes RUM i GRIN.

- Cantar les notes següents amb les síl·labes NO, LE, PLE.

- Cantar les notes següents amb les síl·labes MA, BA, FRA.

12. Cantar l'exercici de l'apartat 9 amb la síl·laba PA de forma "staccato" (notes molt curtes i accentuades).
13. Cantar el següent exercici amb la lletra posant èmfasi en els accents:

14. Repetir a cada nota les síl·labes BA, BE, BI, BO, i BU.

Dictat

Orientacions pedagògiques

Acostumar l'alumne a escoltar el dictat un nombre reduït de vegades per desenvolupar la memòria auditiva i la interiorització.

És convenient ensenyar l'alumne a cantar interiorment la melodia que ha escoltat, sabent identificar si la melodia puja o baixa, si hi ha salts, repetició de notes...

És bo que puguin escoltar les melodies del dictat tocades per diferents instruments.

Els dictats que hi ha en el quadern d'exercicis estan enregistrats amb so de piano i d'altres instruments treballats en els llibres.

Recursos didàctics

1. Tocar dues vegades un motiu d'un compàs, fer que els alumnes l'entonin i després l'escriuin.
2. Percudir una vegada un motiu rítmic, fer que els alumnes el repeteixin i després l'escriuin.
3. L'alumne escriu un ritme, el percudeix i la resta de companys el repeteixen i l'escriuen.
4. A partir de melodies conegudes pels alumnes anar deduïnt les notes, els intervals que es formen i el ritme per escriure-les.
5. En els dictats a dues veus és convenient tocar la mà dreta més fort i realitzar després el mateix procés amb l'esquerra, per tal d'ajudar l'alumne a escoltar bé les dues veus.

Història / Audició

En aquest llibre, les audicions són exemples musicals del que s'ha explicat en l'apartat d'història de la música, que fa un recorregut per les diferents èpoques, des de l'Edat Mitjana fins a les noves tendències dels segles XX i XXI, situant-ne el context social i donant-ne a conèixer els principals trets musicals, les formes característiques, el desenvolupament dels seus instruments i els compositors més representatius.

Orientacions pedagògiques

L'audició és un dels grans fonaments de l'educació musical i per això ha de ser una activitat habitual a la classe de música. Cal crear l'hàbit d'escoltar, amb atenció, silenci, respecte i bona predisposició.

A través de l'audició s'educa l'oïda, la memòria musical, la sensibilitat..., el coneixement de la sonoritat dels instruments i dels diferents tipus d'obres, gèneres musicals i autors.

L'objectiu principal de l'audició és audir de la música i estimar-la, així com despertar l'interès per escoltar-ne.

Recursos didàctics

3. Explicar alguna anècdota al voltant de l'obra i del seu autor.
4. Escoltar les obres unes quantes vegades per tal de desenvolupar la memòria auditiva.
5. Seguir la partitura de l'obra que s'escolta.
6. Cantar alguna melodia de l'obra que escolten i seguir-ne la pulsació.
7. Buscar un ritme determinat de l'obra i reproduir-lo.
8. Analitzar les obres mentre s'escolten, atenent a les melodies, el ritme, les dinàmiques, els canvis de tempo, els instruments...
9. Mirar gravacions de concerts i comentar-les a classe per desenvolupar la capacitat d'opinió i el criteri personal.
10. Ampliar l'apartat d'audició amb altres obres que complementin i enriqueixin l'aprenentatge musical.
11. Motivar els alumnes en la recerca de més coneixements al voltant de les audicions, ja siguin obres, autors o bé instruments...
12. Memoritzar obres, autors i èpoques.
13. Escoltar música en directe: anar a concerts, organitzar audicions a l'escola...
14. Enriquir la cultura musical dels nostres alumnes fent escoltar tot tipus de gèneres musicals.
15. Identificar les obres i saber per les seves característiques a quina època pertanyen.

Acompañaments pianístics

Unitat 1

(pàgs. 20 i 21 del llibre de l'alumne)

Allegretto ♩ = 48 / 60

332

1

mf *p*

Allegretto ♩ = 50 / 60

333

2

mp *mp* *leg.* *mf* *mf*

Andante ♩ = 96 / 112

3

mp *cresc.* *mf*

mp *cresc.* *mf*

dim. *p rit.* *p rit.*

dim. *p rit.* *p rit.*

1a 2a

1a 2a

Havanera de l'òpera Carmen (fragment)

-G. Bizet-

Allegretto quasi andantino ♩ = 56 / 72

4

p *pp*

p

1a 2a

1a 2a

pp *cresc. poco rit. a tempo*

pp *f* *pp* *cresc. poco rit. a tempo*

Allegretto ♩ = 52 / 66

5 *mf* *mf* *legato* *mp* *mp*

336

Moderato ♩ = 42 / 56

337

6

Transportada a la 2a menor superior
(A)

Allegretto ♩ = 80 / 100

338

7

Transportada a la 2a Major inferior

(B)

339

Allegretto ♩ = 80 / 100

7

Edeleweiss (fragment)
Melodia a 2 veus

340

Moderato ♩ = 72 / 84

-R. Rodgers-

8

Dictats

Corresponents al llibre de l'alumne

Unitat 1 (pàg. 22 llibre de l'alumne)

1

2

3

4

5

6

7

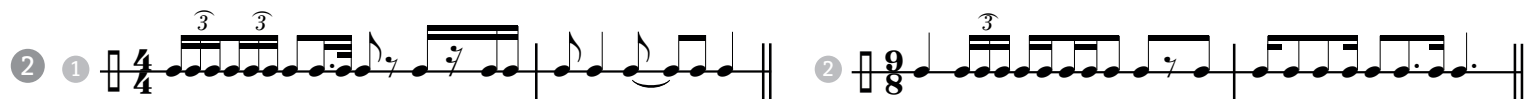
Unitat 2 (pàg. 30 llibre de l'alumne)

1

2

Unitat 10 (pàg. 94 llibre de l'alumne)

1

2

3

3

 1 2 3 4 5 6 7 8
 6a menor consonant 2a menor dissonant 3a Major consonant 4a Justa consonant 3a menor consonant 7a Major dissonant 8a Justa consonant 5a Justa consonant

4

5

4

5

6

 1 2 3 4 5 6
 Pm / estat directe Pm / 1a inversió PM / 2a inversió PM / estat directe PM / 1a inversió 5a dism. / 2a inversió

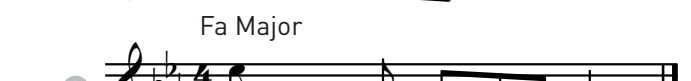
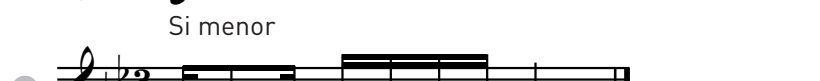

Dictats

Corresponents al quadern d'exercicis

Unitat 1 (pàg. 101 quadern d'exercicis)

13

14

1 Fa Major
 2 Si menor
 3 Mib Major
 4 Sol menor

Guia d'audició

Edat mitjana

- Agnus Dei / Quam pulchra es (motet) / O rosa bella – **John Dunstable**.
- Ecco la primavera / Questa fanciull' , Amor / Che Chosa è quest' Amor – **Francesco Landini**.
- Andray soulet (cànon) / Le greygnour bien (ballade) / A qui fortune – **Matteo da Perugia**.
- Messe du Jour de Noël / Viderunt Omnes (Organum Duplum) – **Léonin**.
- Dona, la genser qu'om vey / De la iensor qu'om vey – **Berenguer de Palou**.
- Le jeu de Robin et Marion / Qui a droit veut amours servir / Tant con je vivrai – **Adam de la Halle**.
- Douce dame jolie / Je vivoie liement / De Fortune me doi / Pleindre et Loer – **Guillaume de Machaut**.
- Ave Maris Stella / Nuper rosarum flores / Se la face ay pale – **Guillaume Dufay**.
- Quoniam secta latronum (motet) / Vos qui admiramini / In arboris – **Philippe de Vitry**.
- Cantigas de Santa María – **Alfons X de Castella**.
- Ondas do mar de Vigo / Mia irmana fremosa / Quantas sabedes amar – **Martin Codax**.
- Viderunt Omnes / Beata viscera / Alleluia nativitas (organum) – **Pérotin "el Gran"**.
- Hymns and Songs / Columba aspexit / Spiritus Sanctus – **Hildegard von Bingen**.
- Armes, amours / O flour des flours – **François Andrieu**.

Renaixement

- Ave Maria / Amarilli mia bella / Amor, io parto – **Giulio Caccini**.
- Magnificat a 14 / In ecclesiis / Omnes gentes plaudite manibus – **Giovanni Gabrieli**.
- Missa Brevis / 8 madrigali spirituali a 5 voci / Vergine bella – **Giovanni Pierluigi da Palestrina**.
- Missa Salve Regina / O Vos Omnes / Ave Maria – **Tomás Luis de Victoria**.
- Mass for four voices / O nata lux / Spem in Alium – **Thomas Tallis**.
- Ave Maria / Mille Regretz / Déploration sur la mort d'Ockeghem – **Josquin Desprez**.
- Pavana / Gallarda / Fantasías / Pavales – **Luis de Milán**.
- Matona, mi cara / Salve Regina / Al dulce suon – **Orlando di Lasso**.
- Six Dances from Terpsichore / Das ist mir lieb (salm 116) / La Canarie / Spagnoletta – **Michael Praetorius**.
- Prado verde y florido / Maria Magdalena et altera Maria / A un niño llorando al yelo (Canciones y Villanescas espirituales núm. 26) – **Francisco Guerrero**.
- Canzona La Capriola / "La Frescobalda" (Arias, canzonas i madrigals) – **Girolamo Frescobaldi**.
- Magnificat / Lamento della Ninfa / Madrigals – **Claudio Monteverdi**.
- Qu'es mi vida, preguntais / Requiem – **Johannes Ockeghem**.

- Señora de hermosura / Más vale trocar / Ay triste que vengo – **Juan del Encina**.
- El fuego, La negrina, La justa (ensaladas) / Viva nuestro capitán – **Mateu Fletxa "el Vell"**.
- Diferencias sobre El Canto del Caballero / Peces per a orgue / Tientos – **Antonio de Cabezón**.
- Euridice (òpera) / Dafne (primer intent operístic) / Le varie musiche (col·lecció de cançons) – **Jacopo Peri**.
- Obres per a llaüt sol: fantasies, pavales, balades i melodies populars / Lachrimae or Seaven Teares (obres per a 5 violes i llaüt) – **John Dowland**.

Barroc

- Sonates per a violí Op. 7 – **Jean-Marie Leclair**.
- Les Indes Galantes (suite orquestral) – **Jean-Philippe Rameau**.
- Peces per a clavecí (llibres 1-4) – **François Couperin**.
- Concert en Re Major per a violí, violoncel, trompeta i cordes, TWV 53:D5 – **Georg Philipp Telemann**.
- Lament de Dido (Dido i Eneas) / Suite Abdelazer – **Henry Purcell**.
- Concert en Re menor per a oboè i orquestra – **Alessandro Marcello**.
- Concert en Sol Major per a violoncel, corda i baix continu – **Nicola Porpora**.
- Le Bourgeois Gentilhomme LWV 43 (Comédie-ballet) – **Jean-Baptiste Lully**.
- Concert per a trompeta en Re Major – **Giuseppe Tartini**.
- Aria di Serpina / Stizzoso mio stizzoso de l'òpera La serva padrona / Stabat Mater – **Giovanni Battista Pergolesi**.
- Cànon en Re Major – **Johann Pachelbel**.
- Concert per a dos violins en Re menor BWV 1043 / Concert per a tres clavecins en Re menor BWV 1063 / Concerts de Brandenburg / Suite orquestral núm. 3 en Re Major BWV 1068 / Variacions Goldberg BWV 988 – **Johann Sebastian Bach**.
- Concert per a violí i orquestra en Mi menor, Op. 4 núm. 2 "La Stravaganza" / Concert per a violí i cordes en Re Major RV 212 "Sant Antoni" / Les quatre estacions – **Antonio Vivaldi**.
- Lascia ch'io pianga (òpera Rinaldo) / El Messies (oratori) / La Rejouissance (Música pels Reials Focs d'Artifici) – **Georg Friedrich Händel**.
- Folias / Canarios / Suite espanyola – **Gaspar Sanz**.
- Sonates per a violí / Il Giardino d'Amore / Magnificat – **Alessandro Scarlatti**.
- 12 Concerti Grossi Op. 6 / 12 Sonates per a violí Op. 5 – **Arcangelo Corelli**.
- Obres per a orgue / Missa a 6 veus / Tantum ergo a 4 veus / Laudis thema a 2 veus i violó obligat – **Narcís Casanoves**.
- Obres vocals amb textos religiosos (120) / Obres per a teclat (fantasies corals, preludis corals, xacones, tocatas, variacions corals) / 20 Sonates per a conjunt instrumental – **Dietrich Buxtehude**.
- Adagio en Sol menor – **Remo Giazotto - Tomaso Albinoni**.
- Vespetta e Pimpinone (intermezzo còmic) / 12 Sinfonie e concerti a cinque – **Tomaso Albinoni**.